

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Kaupunki, kunta tai maakunta

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

- **Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Ilmasto- ja energiastrategia kattaa kaikki kasvihuonekaasupäästöt päästökaupparektorilla, taakanjakorektorilla ja maankäyttörektorilla (LULUCF), sekä hiilinielut maankäyttörektorilla (LULUCF) ja muilla aloilla. Kasvihuonekaasupäästöistä noin 80 % on peräisin energian tuotannosta ja kulutuksesta, kun mukaan lasketaan liikenne. Tästä syystä ilmasto- ja energiapolitiikka kytkeytyvät yhteen.

EU:n päästökauppa on keskeisin ohjauskeino teollisuuden ja energiantuotannon päästöjen vähentämiseksi. Päästöoikeuden hinta, veroratkaisut, valmisteilla oleva sähköistämistuki sekä energia- ja demonstraatiotuet ohjaavat ja kannustavat yrityksiä tarvittaviin investointeihin. 13 suomalaista toimialaa on valmistellut alansa vähähiilitekartan. Lisäksi hallitusohjelman mukaista

vähähiilisen rakentamisen säädöstiekarttaa on viety eteenpäin osana maankäyttö- ja rakentamislain kokonaisuudistusta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto kannattaa sitä, että ilmasto- ja energiastrategiassa kannustimet painottuvat teknologian kehittämiseen ja kaupallistamiseen. Uusien ratkaisujen kehittäminen luo suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia kansainvälisen ilmastohyödyn eli hiilikädenjäljen kasvattamiseen, mikä yksi tärkeä tavoite Suomen ilmastopolitiikassa kansallisten päästöjen vähentämisen ohella. Puurakentaminen, ja koko metsätalous, tukee ilmastotavoitteiden saavuttamista, ja toimiala on merkittävä työllistäjä alueilla. Pohjois-Pohjanmaa on Suomen johtavia puurakentamisen maakuntia, joten toimialan kehittäminen ja ilmasto- ja energiastrategiaan nosto, on erityisen kannatettavaa.

Yritysten investoinnit edellyttävät mahdollistavaa ja ennustettavaa toimintaympäristöä, TKI-panostuksia, osaajien saatavuutta, sujuvaa sääntelyä ja luvitusta. Tässä yhteydessä maankäytön suunnittelun ja ohjauksen merkitys korostuu, ja se tulisivin nostaa esille strategiaan vahvemmin. Yhteiskunnan sähköistyminen vaatii vähäpäästöistä energiaa ja sen siirtoa, mikä edellyttää alueiden käytön yhteensovittamista ja kaavoitusta maakuntakaava- ja kuntatasolla.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että on tärkeää, että energiamarkkinoiden toiminta ja energian toimitus- ja huoltovarmuuden varmistaminen on nostettu päästöjen vähentämisen edellyttämän energiasiirtymän onnistumisen edellytykseksi.

Taakanjakosektorin ilmastotoimet käsitellään yksityiskohtaisesti Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU), josta Pohjois-Pohjanmaan liitto on lausunut aiemmin.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) on lausuntokierroksella, ja tästä Pohjois-Pohjanmaan liitto jättää oman lausuntonsa. Tässä yhteydessä nostetaan esille, että nykytilanteessa ilmastotavoitteiden tasoa tulee voida tarkastella kansallisen ruoka- ja energiahuoltovarmuuden näkökulmasta. Lisäksi erityisen tarkka tulee olla pitkäjänteisessä toimintaympäristön kehittämisessä ja teollisuuden investointi- ja tuotantoedellytysten säilymisessä Suomessa. Ilmastonmuutos on globaali haaste ja tuotannon siirtyminen muualle Suomesta, hiilivuoto, ei ole ratkaisu. Tuotantomenetelmien kestävyyttä sekä teknologiaa hiilen talteenottoon/-sitomiseen tulee edistää. Suomessa maankäyttösektori toimii nettohiilinieluna, -17,3 miljoonaa tonnia CO₂-ekvivalenttia vuonna 2020.

Yleisesti, on tärkeää, että toimet tehdään oikeudenmukaisuutta noudattaen.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Strategiassa esitetyt linjaukset ovat kannatettavia. Erityisen hyvänä Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee, että toimet kattavat laajasti eri teknologioita ja mittakaavaltaan eri kokoluokan energiantuotantotapoja tuulivoimasta biokaasuun ja hukkalämmön hyödyntämiseen. Energiayhteisömallit, hajautettu energiantuotanto, pientuotanto ja energiatehokkuus on nostettu osaksi toimenpiteitä, mikä lisää kuluttajien mahdollisuuksia ja osallisuutta.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

-

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

On hyvä, että pitkän aikajänteen kehittämistä edellyttävä vetytoimiala on nostettu omaan ilmasto- ja energiastrategiaan. Päästöttömän vedyn ja sähköpolttoaineiden käyttö teollisuuden, liikenteen ja energiajärjestelmän tarpeisiin nostaa arvoketjun jalostusarvoa, minkä tulisi olla kehittämisen tavoite. Pohjois-Pohjanmaan alueella on merkittävää toimintaa ja verkostoja vetytalouden kehittämiseksi, onhan maakunnassa runsaasti uusiutuvan energian tuotantokapasiteettia. Maankäytön suunnittelu ja eri energian tuotantotapojen maankäytön reunaehtojen selvittäminen sekä energian varastointitekniikat ovat keskeinen osa vetytalouden kehittämistä ja mahdollistamista.

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

-

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

-

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

-

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy tämän osa-alueen linjauksiin, ja lisää, että ydinenergiakysymys ei ole vain energiapoliittinen vaan myös työvoimapoliittinen kysymys Pohjois-Pohjanmaalla.

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiamarkkinoiden kehittämistä koskien

-

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

-

9) Verotus (strategian luku 2.9)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus verotusta koskien

-

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

-

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

Kansallinen ja alueellinen toimintaympäristön tuntemus ja erityispiirteiden huomiointi tulee olla vahvasti mukana EU-vaikuttamisessa.

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

-

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

Ilmasto- ja energiastrategiassa on tehty kattava selvitys linjausten vaikutuksista. Ilmastotavoitteiden saavuttamisen pohjalla olevat laskentamenetelmät sisältävät vielä epävarmuuksia, jotka on huomioitava johtopäätösten tekemisessä.

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetystrategia

-

Avoin vastaus Suomen vetystrategiaa koskien

On hyvä, että pitkän aikajänteen kehittämistä edellyttävä vetytoimiala on nostettu omanaan ilmasto- ja energiastrategiaan. Päästöttömän vedyn ja sähköpolttoaineiden käyttö teollisuuden, liikenteen ja energiajärjestelmän tarpeisiin nostaa arvoketjun jalostusarvoa, minkä tulisi olla kehittämisen tavoite. Pohjois-Pohjanmaan alueella on merkittävää toimintaa ja verkostoja vetytalouden kehittämiseksi, onhan maakunnassa runsaasti uusiutuvan energiatuotantokapasiteettia. Maankäytön suunnittelu ja eri energiantuotantotapojen maankäytön reunaehtojen selvittäminen sekä energian varastointitekniikat ovat keskeinen osa vetytalouden kehittämistä ja mahdollistamista.

Avoin vastaus muita Ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

Ilmasto- ja energiastrategia on hyvin kattava ja laaja kokonaisuus, joka nivoo yhteen eri suunnitelmia, strategioita ja tiekarttoja. On hyvä, että esitetyssä strategialuonnoksessa ovat mukana kaikkien EU:n energiaunionin viiden ulottuvuuden mukaiset tarkastelut: vähähiilisyys mukaan lukien uusiutuva energia, energiatehokkuus, energiamarkkinat, energiaturvallisuus sekä tutkimus, innovointi ja kilpailukyky.

Kappaleessa 5. 'Alueelliset suunnitelmat ja aluekehitysrahastot' on ansiokkaasti nostettu esille alueet ja kunnat, sekä aluekehittämisen rooli ilmastonmuutoksen hillinnän ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Alueellisten toimenpiteiden rahoittamiseen on käytettävissä muun muassa Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-rakennerahasto-ohjelma sekä Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) -määrärahaa. Maakunnat ja kunnat ovat tehneet ilmastotiekarttoja ja sopimuksia (mm. KETS) ja verkostoituneet ilmastotyössään (Hinku). Alueilla työtä tehdään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (kuten ELY ja AVI). Tässä yhteydessä olisi syytä

lisäksi mainita alueelliset metsäkeskukset sekä muut TKI-organisaatiot ja järjestöt, sillä aluekehittäminen perustuu vuorovaikutukseen. Edelleen kappaleessa 5. olisi luontevaa nostaa esille maankäytön suunnittelun ja ohjauksen rooli keskeisenä työkaluna maakunnissa ja kunnissa. Toteutuakseen ilmasto- ja energiastrategian linjaukset edellyttävät ajantasaista ja toimintaympäristön kehittymistä tukevaa maankäytön suunnittelua.

Harju Pauli

Isomäki Ritva
Pohjois-Pohjanmaan liitto